ÅLANDSBANKING

NR 1 2022

ÅLAND 100
1922 – 2022

DIGITAL VALUTA

Hur ser pengarnas framtid ut?

Åland 100 Ladies Open

by Ålandsbanken

Risk Office

har svar på bankverksamhetens djupaste frågor

VINDKRAFTEN

– NÄSTA ÅRHUNDRADES CHANS FÖR ÅLAND

ÅLANDSBANKEN

INNEHÅLL NR 1

3 LEDARE

4 SOFIE HOLMSTRÖM
– Chef för affärsområdet Partnersamarbeten

8 PERSONALPORTRÄTT: RISK OFFICE

12 FINANSIELL PLANERING
Se över din juridiska status i dag

14 PENGARNAS FRAMTID
Centralbankerna och digital valuta

19 KAPITALFÖRVALTNING
Gediget hantverk får pengarna att växa

22 NILS LAMPI
I en artikelserie möter du vår styrelse

26 HUR KLIMATSMART LEVER DU?
En miljövänligare vardag

28 TIPS & NYHETER

30 ÅLAND 100 LADIES OPEN
Årets stortävling på Ålands golfklubb

34 ÅLANDSBANKEN VINDKRAFT
Finlands första specialplaceringsfond som investerar i vindkraft

36 VINDKRAFTEN ÅRHUNDRADETS CHANS FÖR ÅLAND

8 RISK OFFICE

14 PENGARNAS FRAMTID

36 ÅRHUNDRADETS CHANS

22 NILS LAMPI

Ålandsbanking utges av Ålandsbanken, Nygatan 2, 22100 Mariehamn **Telefon** +358 (0)204 29 011 **E-post** aland@alandsbanken.ax
Ansvarig utgivare Mikael Mörn **Chefredaktör** Lewi Wikbäck **Produktion** Integrated Communication **Omslagsfoto** ©Visit Åland/Tiina Tahvanainen
Tryck Grano Oy på miljövänligt och klimatkompenserat papper.

ÅLAND 100

I hundra år har Ålandsbanken och Ålands självstyrelse gått hand i hand. Bägge från en utgångspunkt där ett antal personer ville öka möjligheten för Åland och ålänningarna att kunna kontrollera ekonomi och övriga viktiga framtidsfrågor för vårt samhälle.

Det har inte alltid varit lätt och inte har vi heller alltid fått vår vilja igenom men vårt medvetna arbete har skapat ett välmående Åland och ålänningarnas egensinne är på ett respektfullt sätt vida omtalat. Det är därmed inte en slump att Ålandsbankens sätt att arbeta enklast beskrivs med vår slogan "vi går vår egen väg", en väg som visat sig på flera sätt skilja sig från den väg som de flesta banker idag väljer.

Både Åland och Ålandsbanken behöver fortsätta att utvecklas. Vissa delar kan vi kontrollera själva, till andra delar är vi beroende av vår omvärld. I bägge fallen är det viktigt att veta vart man är på väg. Åland kan genom den gröna energiomställning som nu genomförs i Europa stå inför den största förändringen och tillväxten på många decennier genom havsbaserad vindkraft. På samma sätt som under hela vår självstyrelsetid vill Ålandsbanken även denna gång vara en möjliggörare och tillse att vi alla får ta del av de positiva effekterna av denna gröna energiomställning.

Samtidigt som vi firar100 år av självstyrelse så är jag övertygad om att vi tillsammans har ett mycket spännande decennium framför oss, låt oss ta tillvara de möjligheter som nu skapas och göra framtiden ännu bättre.

Grattis Åland 100!

Peter Wiklöf
vd och koncernchef
Ålandsbanken

Vi går vår egen väg.

SNABB KARRIÄR I BANKEN

BLEV CHEF FÖR NYTT AFFÄRSOMRÅDE OCH TOG PLATS I LEDNINGSGRUPPEN

Sofie Holmström hade svårt att välja vilket område hon skulle koncentrera sig på i yrkeslivet – ekonomi eller it? På Ålandsbanken slapp hon det valet. Hon fick både och!

– Jag trivs i korsningar mellan olika områden. Det blir spännande och dynamiskt och jag har redan fått vara med om en otrolig resa. Mitt affärsområde fanns inte för fem år sedan, säger hon.

Text: **Helena Forsgård**
Foto: **Viktor Fremling**

Sofie Holmström har marscherat snabbt i Ålandsbankens korridorer. Sedan januari 2021 sitter hon även i bankens ledningsgrupp; där är hon med god marginal den yngsta medlemmen.

– Affärsområdet Partnersamarbeten är en ny del av bankens verksamhet och en del i strategin framåt. Därför blev det naturligt att det skulle representeras också i ledningsgruppen, säger hon.

Det händer mycket inom området och det handlar – kort sagt – om att öppna Ålandsbankens portfölj med digitala tjänster för olika processer för allt fler. När branschen började diskutera fintech och samarbeten på allvar, då hade Ålandsbanken redan lämnat startgroparna och hade inlett ett samarbete med fintechbolaget Dreams som 2016 lanserade ett nytt sätt att spara mot sina drömmål. Senare inleddes även samarbeten inom paytech och med Doconomy, vid det här laget välkända och uppmärksammade världen över genom erbjudandet av Åland Index till över 540 miljoner kunder för att öka konsumenternas medvetenhet om sin klimatpåverkan.

Bolån i Sverige

Fler är på kommande. Aktuellt är samarbetet kring bolån riktat till kunder på den svenska marknaden. I det ingår förutom Ålandsbanken även ICA Banken, Ikano Bank, Söderberg & Partners och Sparbanken Syd, som erbjuder bolån åt sina kunder med hypoteksbolaget Borgo som kreditgivare.

– De enskilda parterna har sina egna marknader och erbjuder sina separata fördelar för kunderna, men genom att gå samman på det här sättet uppnås värdefulla stordriftsfördelar för alla, säger Sofie Holmström.

Sofie Holmström

Ålder 37 år.

Bor I Hammarudda i Jomala. Född och uppvuxen i Mariehamn.

Familj Maken Staffan, barnen Olle, 7 år, och Bobbo, 2 år.

Utbildning Fil kand ekonomi, Uppsala universitet, 2010. Civilingenjör, Uppsala universitet, 2011.

Jobb på Ålandsbanken: Chef för affärsområdet Partnersamarbeten sedan 2020. Medlem i bankens ledningsgrupp sedan 2021. Började vid banken 2013, då som projektledare. Under åren 2017-2020 var hon chef för avdelningen Affärsutveckling.

Fritid Prioriterar familjeliv med hus och stuga på Föglö. Är tränare för IFK Mariehamns fotbollsknattar födda 2015 och medlem i IFK Mariehamn Ab:s styrelse. Har utövat många sporter, bland annat ridning och fotboll. "Nästan alla bollsporter är kul – padel skulle vara roligt att testa på!"

Borgos verksamhet fick en flygande start i februari 2022 då svenska bolån om ett värde av 10,4 miljarder kronor överfördes från Ålandsbanken till den nya bolåneaktören.

Eftersom Ålandsbanken är en fullservicebank finns den kompetens som behövs för en rad olika tjänster.

– Det gör oss unika. Vi har både bredd och spets och kan därmed erbjuda ett brett utbud av banktjänster som produceras av bankens centralfunktioner tillsammans med vårt dotterbolag Crosskey Banking Solutions. Bra banktjänster är komplexa. De ska vara enkla att använda för kunderna samtidigt som de ska uppfylla allt fler krav som myndigheterna ställer, säger Sofie Holmström.

Var på långresa

Att Sofie skulle återvända till Åland och hitta ett toppjobb på Ålandsbanken var inget hon hade med i planeringen när hon åkte till Uppsala för att börja studera. Studierna ledde till en dubbelexamen men hon hann också med annat; som till exempel att jobba på ett lager i Oslo för att få ihop pengar till en långresa i Asien och Australien. Det blev också ett studieår i Lausanne i Schweiz. Sedan följde jobb med försäljning i it-branschen och hon var stationerad både i Stockholm och Helsingfors.

Under tiden i Helsingfors började Sofie och hennes man, som också är ålänning, fundera på att flytta till Åland och då gällde det att hitta jobb som matchade deras utbildningar. För Sofies del blev det projektledarjobbet på Ålandsbanken och flyttlasset gick 2013.

Stor potential

– Bankvärlden var helt ny för mig då. Det var spännande och lärorikt och jag började som ledare för ett projekt med målet att ge ut säkerställda obligationer i Sverige. Vi bildade sedan avdelningen Affärsutveckling där jag blev chef. Jag har fått vara med om en otrolig resa. Det jobb jag har i dag fanns inte när jag började på banken! Partnersamarbeten bröts ut ur Affärsutveckling och blev ett eget affärsområde den 1 januari 2020, säger hon.

Hon ser stora utvecklingsmöjligheter både i Finland och Sverige. Det finns många aktörer i finansbranschen som kan dra nytta av de tjänster som Ålandsbanken utvecklat.

– Men visst – det är många faktorer som ska klaffa innan vi har ett fungerande samarbete. Vi är en jämförelsevis liten bank och måste välja våra åtaganden med omsorg, säger hon.

Gillar utveckling

För hennes egen del passar jobbet som hand i handske. Hon trivs med bredden och med blandningen av it- och ekonomi. Hon trivs med kundkontakterna och uppskattar de internationella inslag som jobbet ger.

”Det gäller att välja vad man lägger sin tid på – både i jobbet och på fritiden.”

– Jag gillar när det händer saker och jag vill utvecklas. Så länge jag gör det ger det mig energi och då känns det inte betungande att fundera ett extra varv på jobbet även utanför bankhuset. Jag är också mån om att uppmuntra mina medarbetare att våga tro mer på sig själva och göra det som de brinner för. Det finns många som har så mycket potential, säger hon.

Ett krävande arbete med många saker att hinna med brukar betyda fullspäckade dagar.

– Det gäller att välja vad man lägger sin tid på – både i jobbet och på fritiden. Man kan inte göra allt hela tiden. I nuläget är umgänget med barnen det viktigaste, tids nog får jag ägna mig åt egna aktiviteter, säger hon. ■

Text: **Michaela von Kügelgen** Foto: **Jennifer Sandström**

Framgången styrs av bankens förmåga att hantera risker

En av de viktigaste uppgifterna för Ålandsbankens Risk Office är att förbättra beslutsfattandet och riskhanteringen. En gemensam nämnare är att skydda bankens resultat och garantera kontinuiteten.

– Min uppgift är mer omfattande än en traditionell Chief Risk Officers. På Ålandsbanken hör också bland annat Compliance-avdelningen (intern övervakning) och Juridiska avdelningen till Risk Office, berättar koncernverksamhetens chef Juhana Rauthovi.

Totalt består Ålandsbankens Risk Office av sex avdelningar. Utöver de redan nämnda är det Risk Control, Operativa risker och Säkerhet, Kreditberedning samt Kreditprocesser. Avdelningarnas viktigaste uppgift är att skydda bankens resultat och garantera kontinuitet.

Både kundernas och bankens framgång är direkt avhängig av bankens förmåga att kontrollera risker.

– Bankens verksamhet står på två stödben – krediterna och förmögenhetsförvaltningen. Riskhantering är kärnan i bägge, beskriver Rauthovi som haft sitt uppdrag i tio år.

Under den tiden har Ålandsbanken tydliggjort sina processer avsevärt, vilket har lett till bättre beslutsfattande. Och naturligtvis bättre resultat.

För tillfället går det ekonomiskt bra för Ålandsbanken – nya resultatrekord görs nästan på löpande band. Rauthovi är nöjd, men vill inte låta sig luras av situationen.

– Problem och risker finns både under bra och dåliga tider. Det skulle vara en stor risk att tro att man under bra tider bara kan vara nöjd och varken vill se eller föra fram problem.

Motiverade beslut

Rauthovi beskriver banken som en beslutsfattningsmaskin med de tusentals avtal som görs upp och som banken lever med olika lång tid under olika omständigheter.

– Vårt mål är att öka möjligheterna för att lyckas med det dagliga beslutsfattandet, som i hög grad handlar om bankens tjänster, men också med styrningen av bankens

verksamhet på lång sikt.

Ålandsbankens Risk Office tar bland annat fram scenarier för hur bankens siffror kunde se ut om ett par år om verksamhetsmiljön skulle bli väldigt utmanande.

– Fastän jag är optimistisk och känner tilltro går saker och ting inte alltid enligt plan. Vilka alternativa stigar finns det? Vad kan vi ställa till rätta i vilken situation? Vad måste vi vara förberedda på? Vad vill vi fixa direkt?

Omfattande kartläggningar leder till informerade och motiverade beslut. De senaste årens utmärkta resultat pratar klarspråk: Risk Office har gjort sitt jobb.

– Vi har kunnat fatta rätt beslut vid rätt tidpunkt. Och jag är väldigt stolt över att vi, trots stora satsningar, kontinuerligt förbättrat bankens resultat, säger Rauthovi.

En av de satsningarna är bostadskreditsbolaget som nyligen startat upp sin verksamhet i Sverige. Bolaget utmanar verksamhetsfältet via ökad digitalisering och samarbeten.

Juhana Rauthovi – Chief Risk Officer

Ökad reglering

Under de femton senaste åren har regleringen inom bankbranschen ökat enormt. Orsaken är finanskrisen 2008–2009.

Tanken med regleringen är att skydda kundens intressen och finansmarknadens stabilitet. Av speciellt mindre aktörer kräver den kraftigt ökade regleringen både gott spelsinne och förmåga att uppfatta det väsentliga. Detta är något man funderar på i Risk Office, närmare bestämt på Compliance-avdelningen.

– Ingen annan bransch har så här mycket reglering. Vi försöker hitta smarta och fungerande lösningar för det som regleringarna kräver. Vi gör vårt bästa för att papperskriget som kunden råkar ut för kan minska, berättar Rauthovi.

Detta ska ske bland annat via ökad digitalisering. En stor del av dokumenten kan redan undertecknas digitalt och på distans, men Rauthovi vill utveckla detta ytterligare.

Compliance-avdelningens Valter Huldén berättar mer om vad hans arbete innebär.

– Det sägs att compliance är marknadsföring av gott beteende. Vårt mål är att säkerställa att banken verkar i enlighet med vissa regelverk och branschpraxis.

I praktiken handlar det om att utvärdera olika Compliance-risker. Bland annat att banken verkar i enlighet med lagen för investeringstjänster och lagen om penningtvätt samt följer Finansinspektionens regelverk. Genom att hantera Compliance-risker vill man också hindra att bankens rykte eller varumärke tar skada.

– Vi verkar riskbaserat och oberoende och överlämnar rapporter samt förslag till bankens styrelse och ledningsgrupp. Vi deltar också i utvecklingsprojekt. Kundskyddet står i centrum, fastän vi inte jobbar direkt med bankens kunder, säger Huldén.

”Vi identifierar riskerna och utvecklar olika sätt att mäta och analysera dem.”

Identifierar risker

Rauthovi beskriver Ålandsbanken som en liten och agil bank, men påminner samtidigt om att banken är ett medelstort börsbolag.

– Organisationen är tillräckligt stor för att allt måste fungera professionellt, men tillräckligt liten för att man kan se verksamheten i sin helhet.

Av bankens över 800 anställda hör 80 till Rauthovis CRO-team. Teamet är avsiktligt utspritt till Stockholm, Mariehamn och Helsingfors. Också kunnandet är brett. På lönelistan finns statistiker, ekonomer, jurister och doktorer i matematik.

– Alltså en enorm mängd kompetens och kunnande. En av Ålandsbankens specialiteter och en hörnsten för framgång är entreprenörsandan och breda ansvarsområden.

Rauthovi påpekar att ett brett ansvarsområde inte innebär att det skulle saknas djup i kunnandet.

Elisabeth Järnefelt – Riskanalytiker

Valter Huldén – Compliance Officer

– Snarare så att man får en möjlighet att se och förstå helheter, något som väldigt få banker kan erbjuda. Jag har ett riktigt dream team, som jag ger mycket ansvar och frihet.

Därför har han systematiskt jobbat på att skapa ett bra team. De som klarar sig bäst i rekryteringsfasen har en vilja att utveckla både banken och sig själva. Man måste också kunna ta tag i saker och tänka själv.

– I en stor bank skulle detta team vara en organisation på flera tusen personer.

Elisabeth Järnefelt på Riskhanteringsavdelningen är en av de nyare anställda. Hennes teams uppdrag är att säkerställa att Ålandsbankens styrelse får en oberoende bild av bankens finansiella risker.

– Vi identifierar riskerna och utvecklar olika sätt att mäta och analysera dem. Utöver styrelsen och ledningsgruppen gör vi också upp rapporter för myndigheter, främst för Finansinspektionen.

Förenklat kunde man säga att banken har tre försvarslinjer.

– Den första linjen tar risker via bankens verksamhet, den andra linjen övervakar risker och regelverk och den tredje linjen gör en oberoende granskning, berättar Järnefelt.

Bankens hjärta

Fastän de anställda på Risk Office sällan är i direktkontakt med Ålandsbankens kunder kunde man ändå beskriva Risk Office som bankens hjärta.

– Bankverksamhetens djupaste frågor, allt från att bedöma risktagningsvilja till frågor om prissättning och ansvarsfullhet, går via oss. Banken stödjer och styr kunderna i sina egna målsättningar kring ansvarsfullhet. Vårt mål är bland annat att ännu under detta årtionde halvera koldioxidavtrycket som uppstår via kreditgivning, säger Juhana Rauthovi.

Banken, kunden och samhället har gemensamma intressen kring kreditbeslut – och banken är ofta den mer professionella parten att avgöra ifall de finansierade projekten kommer att lyckas.

I slutändan handlar bankverksamheten om att hantera risker, men Rauthovi erkänner att man inte kan kontrollera allt.

– Vi vet inte heller vad vi inte vet. Det gör arbetet filosofiskt intressant och tvingar en att vara ödmjuk, fastän vi på resultatsidan förverkligat allt som vi för tio år sedan vågade visionera.

Han har också en bra metafor för hur utmanande det är att mäta risker.

– Om flygplanets höjdmätare inte är pålitlig är det bättre att det inte finns någon höjdmätare alls och att piloten tittar ut genom fönstret. Vi måste vara noga med vilken typ av verktyg vi bygger för oss själva, sammanfattar Rauthovi. ■

Intervjun gjord 19.1.2022

SE ÖVER DIN JURIDISKA STATUS I DAG!

Text: **Ålandsbanken Abp** Foto: **Therese Andersson**

Världen befinner sig just nu i en situation som vi svårligen kunde förutse för några månader sedan. Livet är föränderligt och därför är det bra att vara förberedd.

I tider som dessa får våra jurister en del frågor om vilka möjligheter man har att förbereda sig för att underlätta i svåra situationer. I den här artikeln berättar vi om tre olika dokument som kan upprättas för att underlätta i situationer då livet är lite mer utmanande än vanligt.

Intressebevakningsfullmakt

Så länge du är frisk och mår bra bestämmer du själv över din egendom och fattar alla ekonomiska beslut för egen del. Skulle du däremot bli så pass sjuk att du inte längre har förmåga att ta dessa beslut kommer en intressebevakare att utses för dig genom domstolsbeslut. Genom att upprätta en intressebevakningsfullmakt kan du själv på förhand besluta vem som ska vara din intressebevakare och vilka möjligheter denna person ska ha. Varje fullmakt skräddarsys helt enligt din vilja. Fullmakten är ett levande dokument som när som helst kan ändras av dig. Utan fullmakt kan intressebevakaren behöva söka tillstånd via myndigheter för att utföra vissa åtgärder – något som tar tid och kostar pengar. Med en fullmakt har du på förhand bestämt vilka möjligheter den befullmäktigade ska ha, och då krävs inga tillstånd för ärenden specificerade i fullmakten. Förutom att sköta din vardagliga ekonomi kan det bland annat handla om att sälja och köpa egendom, ingå avtal för din räkning eller att ge gåvor eller förskott på arv åt dina barn. Fullmakten är verkningslös så länge du själv har förmåga att agera i dina egna intressen och inkräktar således inte på din egen, fria vilja. För att fullmakten ska träda i kraft krävs ett läkarintyg som bestyrker att du inte längre kan tillvarata dina intressen. Den möjliggör dock för dina anhöriga att kunna agera i enlighet med din vilja då du inte längre kan utrycka den.

”Så länge du är frisk och mår bra bestämmer du själv över din egendom.”

Testamente

En av livets svåraste stunder är då vi förlorar någon som vi tycker om. Livet blir annorlunda och det är samtidigt

Från vänster: ***Frida Isaksson, Bodil Wiklund, Jessica Eriksson, Linda Franklin*** **och** ***Michaela Karlsson.***

många beslut som ska fattas i samband med en anhörigs bortgång. Genom att upprätta ett testamente kan du styra hur dina tillgångar ska fördelas den dag du avlider och därmed underlätta för dina anhöriga. I Finland ärver makar med barn och sambor inte varandra. För att trygga din livskamrat kan det därför vara viktigt att upprätta ett testamente så att hen också efter din bortgång kan ha ett så bra liv som möjligt.

Genom ett testamente kan du även välja att ge arv till annan än den som står i direkt arvsled till dig, till exempel till dina barnbarn. Genom att aktivt välja vilka som ska ärva dig kan du trygga dina anhörigas möjligheter i sitt fortsatta liv, samtidigt som vi hjälper dig att se över på vilket sätt dina val påverkar arvsskatten. Vi har lång erfarenhet av att upprätta bouppteckningar och hjälper gärna även med detta juridiska dokument så att du kan lägga er tid på annat i denna svåra stund.

Aktieägaravtal

Driver du ett aktiebolag tillsammans med någon eller några andra personer? Då kan det vara bra att upprätta ett aktieägaravtal där ni tillsammans bestämmer hur ni ska agera i situationer som är utöver det vanliga, för att undvika framtida konflikter. I ett aktieägaravtal kan ni till exempel bestämma hur ni gör ifall en part önskar sälja sina aktier eller ifall en part inte längre kan eller vill arbeta i företaget. Ni kan också komma överens om vilka andra dokument som ska upprättas för att undvika att företaget i framtiden delvis ägs av den ena partens tidigare livskamrat, exempelvis på grund av en skilsmässa. Ett aktieägaravtal kan i svåra situationer möjliggöra en fortsatt drift av företaget och på så sätt hindra att företagets värde minskar. ■

HUR SER PENGARNAS FRAMTID UT OCH VAD ÄR DIGITALA CENTRALBANKS-PENGAR?

Text: **Jyri Suonpää** Foto: **Alec Favale/Unsplash**

Cecilia Skingsley, vice ordförande för Sveriges Riksbank, förutspådde i sitt tal i november 2018 slutet på begreppet pengar som vi ser det nu. Med detta hänvisade hon till nedgången i användningen av fysiska pengar i Sverige. Hon sade: ”Om vi extrapolerar den nuvarande trenden kommer den sista kronan att återvända till Riksbanken 2030.” Användningen av sedelvalutan som växlingsmedel slutar med andra ord då.

Den exponentiella tillväxten av olika kryptovalutor hotar de nationella monetära systemen och deras oberoende och suveränitet. För att bemöta detta hot utvecklar centralbanker runt om i världen sina egna digitala valutor, det vill säga digitala centralbankspengar, Central Bank Digital Currency (CBDC). Sverige och Kina ligger i framkant i denna utveckling. De här två länderna var också de första som i tiderna införde sedelpengar. Kina, eller rättare sagt Kublaikanska imperiets Yuan dynasti, på 1200-talet och Sverige på 1600-talet, där även världens första centralbank startade 1668. De här två länderna kommer sannolikt också att bli de första stora ekonomierna som endast ger ut digitala centralbankspengar. I den här artikeln tittar vi närmare på pengarnas natur, de egenskaper som krävs av dem, hur pengar genereras och skapas, vad digitala centralbankspengar egentligen är och vilka fördelar och möjligheter det innebär. Å andra sidan ser vi på vilka risker och hot det kan medföra, särskilt med tanke på det nuvarande monetära, bankmässiga och ekonomiska systemet.

Vad är egentligen pengar och vilka funktioner krävs av dem?

Pengar är vad vi i samhället kollektivt och samstämmigt kommit överens om vad de skall vara. Inget desto konstigare. Men, för att denna överenskommelse ska fungera måste pengarna uppfylla tre nyckelfunktioner.

För det första måste det vara möjligt att uttrycka priser på alla varor och tjänster av den enhet vi kallar pengar, så att vi enkelt kan jämföra priserna på olika saker. Denna enhet är till exempel euro, krona eller dollar. Den första funktionen som krävs av pengar är således att pengar måste vara ett värdemått.

För det andra måste pengarna bygga på allmänhetens förtroende. För att vi själva ska kunna bestämma om vi spenderar våra pengar omedelbart eller sparar dem för senare konsumtion måste pengarna behålla sitt värde. Den andra funktionen som krävs är att pengar bibehåller sitt värdet.

För det tredje måste alla som vi utbyter pengar med acceptera pengar som betalning för varor eller tjänster. Den tredje funktionen som krävs är att pengar är ett instrument för utbyte.

Hur tjänar man pengar och vem skapar dem?

I det monetära system som vi har för närvarande finns det två typer av pengar; centralbankspengar och affärsbankspengar. Centralbankens pengar skapas av varje lands centralbank, till exempel Europeiska centralbanken eller Riksbanken. Centralbankspengar ger upphov till en fordran på centralbanken, det vill säga att de mynt och sedlar som ges ut är de facto obligationer som centralbanken ansvarar för. Den svenska kronan, en sedel eller ett mynt, kommer att ge upphov till en fordran mot Riksbanken och därmed naturligtvis i slutändan gentemot den svenska staten, och när det gäller euron kommer fordran att uppstå mot Europeiska centralbanken och i slutändan mot eurosystemet.

Centralbankspengar är till exempel euro eller svenska kronor utgivna av Europeiska centralbanken eller

Riksbanken. Centralbankspengar kan vara fysiska pengar, dvs. mynt och sedlar, eller elektroniska pengar på kommersiella bankkonton hos centralbanken. Centralbanken skapar nya pengar genom att ge ut nya sedlar och mynt eller genom att låna ut elektroniska pengar till affärsbanker, genom ett betalningssystem.

Centralbankerna är dock inte de enda aktörerna som kan ge ut elektroniska pengar. Privata affärsbanker skapar nya pengar genom att bevilja lån till allmänheten. När en bank beviljar till exempel ett bostadslån till en kund, ådrar sig bostadsköparen en skuld i förhållande till banken. Samtidigt överför banken samma belopp till säljarens konto, som i sin tur har en fordran på banken i form av en deposition. På så sätt kommer det nya lånet att skapa nya pengar i systemet. På motsvarande sätt minskar mängden affärsbankspengar i systemet när låntagaren återbetalar sitt lån till banken.

Affärsbankerna kan naturligtvis inte skapa obegränsade belopp genom detta tillvägagångssätt, utlåningen regleras av lagar och bankregleringar. Till exempel måste en affärsbank ha en viss mängd likvida medel för att banken ska kunna betala sina skulder till insättare om de vill ta ut sina insättningar från sina egna bankkonton. Bankerna har också strikta kapitalkrav, vilket innebär att för varje krona eller euro en bank lånar ut måste banken ha ett visst eget kapital. Bankerna finansierar sin utlåning med sitt egna kapital och genom att låna från andra parter, till exempel genom bankinvesteringar eller genom att emittera obligationer, bonds, som investerare sedan köper.

Affärsbankerna är bundna till insättningsgarantier som är en integrerad del av systemet. Insättningar som innehas av företag eller privatpersoner i banker, skulle vara mindre säkra än centralbankspengar om det inte fanns någon insättningsgaranti. Syftet med insättningsgarantin, dvs. en sorts statlig garanti, är att försäkra allmänheten om att affärsbankspengar är lika säkra som centralbankspengar. Staten ger denna garanti eftersom samhället gynnas av att upprätthålla förtroendet för penning- och betalningssystemet.

Digitala centralbankspengar

Inga nuvarande digitala valutor, kryptovalutor eller snarare kryptotillgångar som Bitcoin, Etherum och till exempel DogeCoin, som ursprungligen utfärdades som ett skämt (det finns flera hundratals om inte tusentals fler), uppfyller åtminstone inte för tillfället de monetära funktionerna som beskrivs ovan. De är mycket volatila, dvs. deras värde varierar kraftigt, de förmedlar inte särskilt bra information om priserna på varor eller tjänster och de är inte heller allmänt accepterade utbytesmedel. Det finns heller ingen offentlig institution eller organisation

Foto: Kanchanara/Unsplash

som ger garanti för kryptovalutor. De har därför inget grundläggande eller inneboende värde. Värdet garanteras endast till exempel i vissa fall, av den knapphet som finns inbyggd i utvinningssystemet.

Naturligtvis kan algoritmen som ligger som grund för kryptovalutan också vara sådan att den försöker stabilisera sitt eget värde i förhållande till pengar som utfärdas av centralbanker och regeringar och är därför knuten till exempelvis euron, dollarn eller i själva verket någon tillgångsklass, såsom guld eller fastigheter. En sådan här "Stablecoin" är till exempel Diem som planeras av Facebook eller de token-baserade pengarna som Amazon tagit fram. De tillför knappast något nytt, och deras potentiella betydelse grundar sig snarare på det stora antalet användare av dessa tjänster.

Digitala centralbankspengar, CBDC, skulle återigen vara ett betalningsalternativ som erbjuds av en offentlig operatör. Den erbjuder säkra, grundläggande banktjänster till hela befolkningen, oberoende av kommersiella aktörer. Det enklaste sättet att förstå det är att se det som digitala kontanter, det vill säga ett betalningsmedel som garanteras, accepteras och utfärdas direkt av staten eller av en centralbank som är auktoriserad av staten. När vi betalar med sedlar eller mynt behöver vi inte affärsbanker eller andra avvecklingssystem för att registrera transaktionerna. Tredje part, icke-statliga parter, behövs inte heller när vi använder digital valuta eller centralbankspengar för att göra betalningar.

Trots kryptovalutornas brister när det gäller att uppfylla de egenskaper som krävs av pengar, innebär deras växande popularitet nya hot mot statliga aktörer och centralbanker. Centralbankernas suveränitet och integritet som kontrollant av penningmängden och operatör av det monetära systemet som helhet ifrågasätts. Riskerna för brist på reglering, såsom bedrägerier och användning av kryptovalutor för kriminella ändamål, är uppenbara.

Om centralbankerna inte reagerar tillräckligt snabbt på de förändringar som sker runt omkring oss, kan resultatet bli ett minskat förtroende för det monetära systemet. Att hamna på efterkälken i den tekniska utvecklingen kan leda till att man hamnar utanför FinTech-världen. Betalningssystemens smidighet och enkelhet skulle vara hotad, och hela processen skulle drivas och styras enbart av privata aktörer, som nästan uteslutande drivs av motivet att generera vinster.

Kontobaserad lösning för CBCD?

Fem huvudprinciper kan definieras för digitala centralbankspengar eller kontanter. Valutan måste vara allmänt tillgänglig på lika villkor för alla och i hela valutaområdet. Den måste vara konvertibel till andra valutaformer, sedlar och mynt (så länge de fortfarande finns), och elektroniska centralbankspengar i pariteter. Den måste vara lika tillförlitlig som andra former av valuta. Den bör inte heller åsidosätta eller hindra privata betalningsprojekt och lösningar. Slutligen får den inte öka riskerna för den finansiella stabiliteten eller störa genomförandet av penningpolitiken.

Den troliga lösningen för att implementera CBDC är en kontobaserad lösning. Medborgarna skulle få tillgång till ett konto för CBDC-pengar hos sin centralbank, motsvarande deras nuvarande bankkonto hos en affärsbank, kallat CBDC-konto. En kontobaserad lösning skulle också göra det möjligt att betala ränta (antingen positiv eller negativ). Vid behov kan räntan på ett CBDC-konto differentieras, till exempel kan räntan vara lägre för alla belopp som överstiger ett visst kontosaldo. På så sätt skulle den summa pengar som behövs för normala dagliga tjänster alltid vara minst lika bra alternativ som kontanter. Samtidigt skulle räntebärande CBDC-pengar i en miljö med positiva räntor kunna undvika problem förknippade med ineffektiviteten hos icke räntebärande kontanter. För att CBDC-pengar ska vara ett gångbart betalningsmedel, räcker det naturligtvis inte enbart för centralbanken att utfärda det. De måste också vara tillgängliga i normala betalningssituationer, såsom betalning av fakturor via banköverföringar, betalning av inköp i stenfots- och nätbutiker samt vid överföring av pengar mellan privatpersoner. Således är det nödvändigt att CBDC-kontosystemet integreras i de olika betalningssystemen.

Förutom de uppenbara fördelarna, såsom penning- och betalningssystemets effektivitet och tillförlitlighet, den oundvikliga minskningen av kontanternas betydelse och framför allt möjligheten att hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen, medför digitala centralbankspengar också andra viktiga fördelar.

CBDC skulle också göra det möjligt för personer som inte har ett konto i en affärsbank att få tillgång till betalnings- och insättningssystem (det finns fortfarande ett stort antal människor i världen som inte

Foto: **Andre Francois McKenzie/Unsplash**

"Om centralbankerna inte reagerar tillräckligt snabbt på de förändringar som sker runt omkring oss, kan resultatet bli ett minskat förtroende för det monetära systemet."

Foto: Yuri Krupenin/Unsplash

har ett bankkonto och därför heller ingen anslutning till smidiga och pålitliga betalnings- eller insättningssystem). Detta skulle ha stor betydelse för jämställdheten och för att stoppa utvecklingen av ojämlikhet. CBDC kan avsevärt minska risken för korruption eller annan brottslig verksamhet. Den grå ekonomin skulle beskattas bättre. Förfalskningar skulle bli omöjliga. Det skulle också öka centralbankernas ”seigniorageintäkter”, dvs. centralbankernas intäkter från kostnaden för att skapa pengar i förhållande till deras nominella värde. Vad gäller sedlar och mynt är det frågan om kostnaden för att trycka dem, för elektroniska pengar är den relevanta kostnaden elförbrukningen. Detta förutsätter naturligtvis att andra faktorer förblir oförändrade.

Hotbilder och frågetecken

Digitala centralbankspengar lämnar oss naturligtvis också med många frågor och hot. Ett av de mest centrala hoten är förmodligen bevarandet av integriteten. Hur säkerställer systemet att ingen mer information om oss och de transaktioner vi gör lämnas vidare än vad som är nödvändigt för att vidarebefordra betalningar? Detta hot mot anonymiteten är uppenbart, särskilt i auktoritära länder som Kina eller Ryssland. När vi betalar med kontanter är vi inte beroende av teknik, nätverksanslutningar eller betalterminaler. Ett annat relevant hot är att användningen av virtuella eller digitala centralbankspengar oundvikligen skulle innebära att man måste logga in i ett elektroniskt system. Eftersom det måste vara möjligt att göra betalningar under en rad olika omständigheter bör det också ingå i infrastrukturen för digitala centralbankspengar att möjliggöra offline-betalningar.

Ett tredje potentiellt hot är de digitala centralbankspengarnas inverkan på affärsbanker och hela deras affärsmodell. Den framtida möjligheten att hantera alla, eller åtminstone enkla, betalningstransaktioner direkt via centralbanken skulle säkerligen påverka bankernas kundbas och skulle i vissa fall till och med kunna göra det möjligt för dem att överge sin kundbas helt och hållet. Privatpersoners insättningar i affärsbanker är fortfarande ett av de viktigaste sätten för affärsbanker att skaffa medel. Centralbankerna har dock ingen anledning att underminera ett fungerande system för utlåning till exempelvis hushåll eller företag och de vill inte ens spela rollen som låntagare. Den här frågan kommer säkert att medföra ivriga diskussioner inom en snar framtid, men de digitala centralbankspengarnas inverkan på den finansiella verksamheten kommer knappast att vara chockerande.

”Privatpersoners insättningar i affärsbanker är fortfarande ett av de viktigaste sätten för affärsbanker att skaffa medel”

Tydlig skillnad mellan digitala pengar och kryptovalutor

Det finns med andra ord en tydlig skillnad mellan centralbankernas digitala pengar och kryptovalutor. Digitala centralbankspengar har väldigt lite att göra med virtuella valutor. CBDC är inte en ny valuta, utan en digital manifestation av en valuta (euro, krona eller dollar). Detta illustreras tydligast av det faktum att en digital valuta är ett betalningsmedel som garanteras av staten eller en statlig aktör, för vilket efterfrågan i slutändan skapas genom beskattning – skatter kan alltid betalas i officiell valuta, inklusive digital valuta. Kryptovalutor saknar denna möjlighet. En digital valuta eller centralbankspengar skulle också ha en omedelbar praktisk inverkan på den monetära ekonomin. Det skulle alltså bara vara ett vardagligt betalningsmedel bland andra. Det finns ingen bred beskrivning av kryptovalutor som betalningsmedel, åtminstone inte för tillfället, eftersom de saknar de funktioner som krävs för pengar.

Slutligen kan man nämna potentialen hos digitala centralbankspengar som ett verktyg för penningpolitisk stimulans. Framför allt har centralbankerna i utvecklade länder stött på en nollräntebegränsning i sina nuvarande stimulansåtgärder, vilket innebär att räntorna inte kan sänkas till avsevärt negativa nivåer utan att orsaka betydande nackdelar för vissa aktörer. Det har också förekommit avsevärd kritik mot volymen och inriktningen av köpprogrammen som ett verktyg för monetär stimulans. Digitala centralbankspengar och medborgarnas direkta tillgång till centralbankskonton skulle möjliggöra distribution av direkta kontanta medel, det vill säga. ”helikopterpengar”, på ett enkelt och bekvämt sätt. ■

Henrik Fagerholm och Mikael Mörn

Text: **Fredrik Rosenqvist** Foto: **Viktor Fremling**

Ett gediget hantverk som får kundernas pengar att växa

Ålandsbankens kapitalförvaltning sticker ut på flera sätt – det faktabaserade, omsorgsfulla och gedigna hantverk som kapitalförvaltningen bygger på har också blivit allt mer sällsynt hos övriga aktörer.

”Ålandsbanken hanterar kundernas kapital precis på det sätt jag själv som kund skulle vilja hantera mina pengar.”

Henrik Fagerholm är chef för Private Banking-verksamheten på Åland och har många års erfarenhet av finansmarknaden, både i mindre och större bank. Efter att vi samtalat en stund om vad som egentligen utgör kärnan i den filosofi som styr Ålandsbankens så framgångsrika kapitalförvaltning säger han något som först låter banalt, men som när man tänker efter en stund egentligen förklarar allt.

– Ålandsbanken hanterar kundernas kapital precis på det sätt jag själv som kund skulle vilja hantera mina pengar.

Placerare vill gärna köpa när det är billigt, sälja när det är dyrt och därmed se sina besparingar öka när börsen stiger och undvika förluster när den faller. Problemet är att det sällan eller aldrig blir så här i praktiken. Det är svårt och ofta för tidskrävande att vara tillräckligt påläst och skicklig. Dessutom har det visat sig att många saknar tillräcklig övertygelse och uthållighet för att agera korrekt, vilket gång efter annan leder till att man köper på toppen och säljer på botten, trots att ambitionen egentligen är att göra precis tvärtom.

Bred palett av olika alternativ

Inom Ålandsbankens Kapitalförvaltning fungerar det på ett lite annat sätt, vilket inte minst syns i den goda avkastning banken skapar för sina kunder. Det spelar egentligen ingen roll vilken del av bankens kapitalförvaltning vi pratar om – det mesta, för att inte säga allt, slog index med råge i fjol. Det gäller både för vanliga aktiefonder, räntefonder, bankens alternativa tillgångsslag, som bostads- och tomtfonden och de diskretionärt förvaltade portföljerna

Fonden Ålandsbanken Nordiska Småbolag hade högst avkastning av alla fonder i hela Finland under 2021. Men trots den osannolika bedriften att fonden lyckades klå samtliga 745 fonder på marknaden är det ändå helheten som sticker ut. Att den kunskap, erfarenhet och grundfilosofi som styr Ålandsbankens Kapitalförvaltning genomgående skapar så hög avkastning åt kunderna i den breda palett av placeringsalternativ som banken erbjuder.

– I vår palett av olika fonder hittar vi fonder med inriktning mot globala aktier, Europa, Norden och den småbolagsfond vi startade 2020 och som avkastade hela 26 procentenheter bättre än index under sitt första hela levnadsår. Vi har en erkänt god ränteförvaltning och även våra alternativa fonder i form av en bostads-, en tomt- och en vindkraftsfond har mycket bra historik, säger Henrik Fagerholm och fortsätter:

– Utöver våra fonder ger även våra kunder oss fullmakt att förvalta deras kapital. Bankens utbud på den här sidan har utvecklats enormt de senaste åren, och vi erbjuder idag allt från ränteförvaltning till rena aktiemandat och Dynamiska Globala portföljer utgående från kundens riskvilja, önskemål och komplexitet. Geografisk spridning, effektivitet och riskhantering är centrala element då vi tillsammans med våra kunder kommer överens om strategi och portföljsammansättning.

Grundprinciperna som styr förvaltningen

Men oavsett det handlar om att förvalta bankens fonder eller kundernas kapital direkt genom en fullmakt utgår arbetet alltid från samma grundprinciper: genom ett fokus på fakta, fundamentala och rimliga värderingar ska kundernas placeringar klara sig bättre än marknadens svängningar.

– Vår förvaltning har under den senaste tidens oroligheter parerat för svängningarna i marknaden på ett bra sätt, vilket hänger samman med att vi har en lite speciell förvaltarstil. Visst, det finns andra förvaltare som också är inriktade på värdebolag, men tydligheten i det vi gör, vårt sätt att räkna på bolagen och den genuina kunskapen om hantverket som finns i vår kapitalförvaltning gör att vi lyckas överprestera, säger Henrik Fagerholm.

Att mycket kapital roterar in i värdeaktier och att volatiliteten är så hög måste ju vara nästan perfekt för ert fokus på värdeaktier

och aktiv förvaltning. Nu om någonsin vill man väl som kund få stöd av erfarna proffs som jobbar faktabaserat?

– Absolut, att välja rätt aktier blir bara viktigare och viktigare. Och det handlar heller inte bara om att välja rätt bransch, utan även rätt bolag i rätt bransch, säger Henrik Fagerholm.

– Det gäller förstås alltid att vara ödmjuk, men visst känner vi ett självförtroende framåt i och med att det rådande läget just är helt rätt för den placeringsstil vi har. Och som sagt, över tid har vår stil presterat bättre än index, säger Mikael Mörn, direktör för affärsområde Åland.

En annan förklaring till framgången är att bankens kapitalförvaltning inte ”sitter still i båten” utan ökar eller minskar andelen aktier i portföljerna beroende på vart man anser att marknaden är på väg. Samtidigt är vi noggranna med att beakta kostnader för att optimera kundnyttan och det här handlar inte i första hand om att försöka träffa toppar och bottnar, utan om att basera alla beslut på fakta, vilket skapar förutsättningar för att vara modig när alla andra är rädda och att vara lite försiktig när alla andra är övermodiga.

– Att sitta still fungerar egentligen bara i ett läge: när det redan är för sent att agera och när det mer handlar om att inte få panik för att börsen faller. I vår förvaltning agerar vi när vi ser att det kommer fundamentala fakta som gör att bilden förändras, säger Mikael Mörn.

Alternativa tillgångsslag

Historien talar för att aktier ger den bästa avkastningen över tid, men det finns tusen anledningar till att satsa på alternativa tillgångsslag med en lägre risk och jämnare avkastning, inte minst i en miljö där inflationen är hög och räntorna stiger.

– Aktier är det tillgångsslag som avkastar bäst över tid. Men i termer av riskjusterad avkastning – det vill säga hur hög avkastningen är i förhållande till risken – är vår tomtfond kanske den mest effektiva placering jag någonsin stött på. Det går nästan att ställa klockan efter avkastningen och eftersom intäkterna kommer från arrendeavtal med bostadsbolag är risken väldigt låg, säger Mikael Mörn.

Det finns ingen brist på mer eller mindre komplicerade finansiella instrument som kan skapa avkastning även när börsen faller, men kapitalförvaltningen inom Ålandsbanken väljer medvetet bort de mest komplicerade sätten.

– Vi rekommenderar våra kunder att placera sina pengar i sådant de själva förstår, till exempel aktier, bostäder, tomter, vindkraftverk. Om vi på ett bra sätt kan förklara vad vi placerar i blir det lättare för våra kunder att vara mer långsiktiga i sina beslut, säger Henrik Fagerholm.

Vilken fond är din personliga favorit?

– Kapitalförvaltningsfonden. Den är ett betyg på hela vår kapitalförvaltning. Den visar på kunskapen i vårt aktieteam, i vårt ränteteam och en makroekonomisk analys som fungerar på en hög nivå. Att fonden har fått fem stjärnor av Morningstar och gick fyra procent bättre än index i fjol visar på den breda kompetensen vi har, säger Mikael Mörn.

– Ålandsbanken Nordiska Småbolag, som tack vare att vi är en relativt liten bank med rimliga mängder kapital att förvalta verkligen är en riktig småbolagsfond, där vi satsar på bolag som – trots att de är små –, har en fungerande verksamhet och en värdering som man kan räkna hem, säger Henrik Fagerholm. ■

Mikael Mörn och Henrik Fagerholm

MÖT NILS LAMPI, ORDFÖRANDE I ÅLANDSBANKENS STYRELSE

Nils tror på det goda exemplets makt – och på hårt arbete

Nils Lampi har – bland mycket annat – varit ordförande i Ålandsbankens styrelse sedan 2013 och koncernchef för moderbolaget Wiklöf Holding sedan 1992. Men när ämnet ledarskap kommer på tal väljer han att plocka fram ett gammalt minne från militären.

Text: **John Hennius** Foto: **Viktor Fremling**

Nils Lampi | Ålandsbanken

Nils gjorde värnplikten i Finland som officersaspirant. I uppdraget ingick att regelbundet leda rekryter i en påfrestande marsch med tung packning. Enligt tradition skulle officersaspiranten slippa packning och dessutom göra allt för att sätta rekryterna på prov. Men när det var Nils tur gjorde han på ett annat sätt.

När den första unga rekryten inte orkade längre tog Nils på sig hans packning. När ännu en kroknade så tog han den packningen också. Därefter behövdes ingenting mer sägas eller göras, rekryterna hjälpte varandra tills marschen var genomförd. Lärdomen har följt Nils genom hela livet.

– Du måste alltid föregå med gott exempel.

Bankman av en slump

Nils flyttade från det finländska fastlandet till Åland på 70-talet. Han jobbade flera år som Landskapskamrer, en vacker titel med doft av skärgårdsidyll som han själv plockar ner på jorden med beskrivningen ”det innebar att det var jag som satt på penningpungen”.

En dag gick han till banken för att ansöka om bostadslån. (På den tiden hette banken Helsingfors Aktiebank, många fusioner och sammanslagningar senare heter den Nordea.) Den unge kamrern gjorde ett så starkt intryck att bankdirektören erbjöd honom ett jobb på stående fot.

Nils fick inte bara sitt bostadslån, han blev bankdirektör på kuppen.

Katamaraner och helikoptrar

En av bankens kunder hette Anders Wiklöf. Anders föreslog att de skulle jobba tillsammans. Bland det första de nyfunna affärsvännerna gjorde var att starta upp en båtlinje trafikerad av snabbgående katamaraner.

AW Line Flying Cats trafikerade sträckan mellan Mariehamn och Norrtälje i Sverige under sommaren 1988. Katamaranerna susade fram i 38 knop – om vädret tillät – men ett opålitligt hav och brist på resurser satte stopp för äventyret. Båtarna såldes så småningom till Kina, men de båda affärsvännerna skulle fortsätta att jobba tillsammans i över trettio år.

Tidigt 90-tal satsade de på att starta Finlands första ambulansflyg med räddningshelikoptrar. Deras bokstavligen högt flygande planer visade sig ha bärighet och ambulanshelikoptrarna flyger än idag. Nils berättar stolt att företaget under loppet av 30 år inte upplevt en enda olycka.

Utöver katamaraner och helikop-

trar så jobbar Nils med mer jordnära verksamheter: logistik, turism, hotell, hallproduktion. Och bank. Uppdraget som koncernchef för Wiklöf Holding och rollen som styrelseordförande i Ålandsbanken smälter ihop. På senare tid tillkommer nya regler och direktiv i en våldsam takt i bankbranschen. De utformas med de industriella storbankerna som modell, men även en mindre, mer personlig bank måste följa dem. Många sena kväller går åt för att hinna med styrelsearbetet.

– Man kan undra om det finns kvar kreativitet att hitta på ännu fler och ännu krångligare regelverk, ironiserar han.

Ännu fler direktiv är att vänta när det gäller utökade krav på hållbarhet – men det är en ökad arbetsbörda som Nils välkomnar.

Världens stoltaste styrelseordförande

Som farförälder till fem barnbarn oroar han sig för klimatkrisen. Samtidigt, som den ledare han är, ser han operativt på frågan. Det är inte så att inget kan göras, men vi måste skrida till verket. Även Ålandsbanken – som med initiativ som Åland Index i allra högsta grad föregår med gott exempel – måste göra ännu mer.

– Vi är sent ute. Vi måste anstränga oss och få med alla på klimattåget. Vi måste öka medvetenheten i allt vi gör.

Det går inte att ta miste på hur stolt Nils är över sin bank:

– Jag är väldigt, väldigt stolt över ledningen och personalen på banken och resultatet av deras arbete. Jag applåderar deras hållning. Miljöarbetet har pågått länge och Ålandsbanken har engagerat sig i miljöfrågan och visat framfötterna på området. De är fantastiska!

Covid ett litet steg framåt

För Nils personligen tog det exakt 2 veckor att inse vidden av pandemin. Från att jobba och resa intensivt som vanligt till att han – på dagen den 17 mars 2020 – satt hemma och försökte utföra samma jobb via en dataskärm. Resan har varit obehaglig, men också lärorik, inte minst ur klimatperspektiv.

– Det här med Teams har ju blivit som att svara i telefonen. Vi behöver inte ha möten på det sätt man gjorde förr. Det sparar inte bara på miljön, utan också på människor.

Relationsbanken

Utrymme för golf och andra tidskrävande fritidssysslor har aldrig funnits, i stället väljer Nils att definiera fritiden som de där stunderna då man får göra vad man vill i vardagen: Att plocka med sig en korg och gå på promenad i svampskogen. Att snickra. Att spela tennis med barnbarnen. Bägge barnen bor på Åland och han prioriterar tid för familjerna.

Annars är det arbetet, inte minst Ålandsbanken, som ligger honom varmt om hjärtat. Nils vision är en bank byggd på relationer, som på den tiden då han själv var bankman. Då var han generös med tips och råd och skapade många relationer.

– Tio eller femton år senare hände det fortfarande att samma kunder kom fram till mig och bad om råd, berättar han.

Ålandsbanken ska vara en relationsskapande bank i den andan. Den som ger det lilla extra och som tar hand om sina kunder. Det är det som är vägen till framgång.

– Och hårt arbete, tillägger Nils Lampi. ■

Nils Lampi

Styrelseordförande i Ålandsbanken

Född 1948 ”på fastlandet”, dvs i Finland. I Tenala, nära Ekenäs.

Familj Sambon Monica, 2 vuxna barn med familjer, 5 barnbarn och hunden Frank.

Bor I Mariehamn, 300 meter från kontoret.

Utbildning Diplomekonom från Åbo Akademi

Intressen Trädgård, snickra, skogspromenader och tennis med barnbarnen.

Citat ”Det här med eget kapital kan vara viktigt, men ett företags trovärdighet kan vara ännu viktigare.”

”Vi måste anstränga oss och få med alla på klimattåget.”

Hur klimatsmart lever du?

– SMÅ FÖRÄNDRINGAR GÖR SKILLNAD FÖR VÅR PLANET

Text: **Mia Collin & Jenny Ruda** Foto: **Gustav Gullstrand/Unsplash**

Vi kan inte göra allt själva, men alla kan vi göra något för att leva mer klimatsmart och miljövänligt. Det som är bra för klimatet är också bra för vår hälsa och vårt välbefinnande. Det kan handla om allt mellan att välja cykel istället för bilen eller att äta miljösmart och hälsosam mat genom att få in mer vegetariskt på tallriken och minska på mängden kött. Våra val – hur vi bor, vad vi äter och hur vi tar oss från en plats till en annan – har en direkt inverkan på miljön och vi har alla nytta av smarta gärningar och levnadssätt.

Det som är bra för klimatet är också bra för vår hälsa och vårt välbefinnande.

Byt bort bilen

Transporter och privat bilåkande står för en stor del av utsläpp av växthusgaser. Därför är det viktigt att vi minskar på resandet med bil och flyg. WWF:s målsättning är att halvera fossila bränslen som används till resande, största bovarna här är bil och flyg. För att kunna uppnå en halvering behövs transporter som helt baseras på el och hållbara förnybara bränslen. Om hushållet behöver egen bil är det mer klimatsmart att välja ett energieffektivare fordon såsom en el- eller biogasbil. Genom att exempelvis samåka fyra dagar i månaden kan var och en av oss minska vårt koldioxidavtryck med cirka fem procent årligen.

Biffen – en bov?

Animaliska produkter som kött, mjölk och ost står för en femtedel av de globala utsläppen av växthusgaser. Köttkonsumtionen har generellt sett ökat i världen, men det betyder inte att köttproduktionen i sig har ökat, utan att det äts mer importerat kött. Vi borde med andra ord äta mindre men bättre kött, samt välja närproducerat och miljöcertifierat kött i butiker och på restauranger. Enkelt sagt: att äta mindre men bättre kött; gärna ekologiskt, vilt eller inhemskt naturbeteskött, att låta fisken vara märkt med MSC, ASC eller motsvarande, och istället öka mängden gröna proteiner och baljväxter, är positivt för både hälsa och miljö.

Bostaden bidrar

Några stora klimatbovar är uppvärmning, varmvatten och el till bland annat kylskåp, frys och belysning. Med enkla medel kan vi halvera energianvändningen i den egna bostaden, bland annat genom att välja grön el. Det är kylskåp, frys och lampor som drar mest hushållsel. På andra plats kommer datorer, teveapparater och annan hemelektronik. På tredje plats kommer matlagning, disk och tvätt. Både din ekonomi och klimatet vinner på att minska energianvändningen i hemmet. Det finns flera sätt att se över elkonsumtionen, och att börja med belysningen är en bra start. LED-lampor drar bara en bråkdel av den el som går åt till en glödlampa eller ett lysrör. Du sparar även onödig elförbrukning genom att släcka lampor när ljuset inte behövs. Dra ur mobilladdare när de inte används och stäng av apparater istället för att ha dem i standby-läge. Koppla alla elsladdar till ett grenuttag med strömbrytare så stänger du av alla apparaterna med en knapptryckning. För att spara på värmen är det bra att täta kring fönster och dörrar med nya tätningslister så att värmen hålls kvar inne. I gamla hus kan det vara att värt att tilläggsisolera, ifall det är möjligt. Eller varför inte sänka värmen med en grad och istället klä sig lite varmare?

Bäst på Börsen?

De flesta av oss sparar sina pengar för en bättre framtid eller kanske för sämre dagar via fond-, försäkringsbolag och banker. Men hur påverkar besparingarna den biologiska mångfalden? På Ålandsbanken eftersträvar vi en grundläggande kännedom om verksamheten i de bolag som vi investerar i och framför allt granskas hållbarheten i företagsverksamheten noggrant. Investeringsprocessen för ansvarsfulla investeringar gäller för samtliga fonder som förvaltas inom Ålandsbanken, samt inom vår kapitalförvaltning.

Ett enkelt och relativt tydligt sätt att definiera en hållbar investering är att utgå från så kallade ESG-kriterier. ESG är en förkortning av Environmental, Social och Governance och betyder alltså att en investering ska ta hänsyn till såväl miljön som sociala frågor och bolagsstyrning. Minimikravet är att utesluta vapen, tobak och fossila bränslen. Det finns gott om forskning som visar att företag som placerar sig väl på hållbarhetsmätare även presterar bättre ekonomiskt.

Butiken – begränsa besöken

En stor del av människans miljöpåverkan kommer från vår konsumtion av diverse prylar som kläder, skor, elektronikprodukter och möbler. För varje sak som köps lämnas ett avtryck på planeten, bland annat i produktionen, såsom vatten- och energikonsumtion. Enligt Världsbanken står till exempel modebranschen årligen för mer utsläpp än internationell flyg- och sjöfartstrafik tillsammans.

Lyckligtvis finns det idag en tydlig vilja bland konsumenterna att handla hållbart. Det finns dock många aspekter av hållbar konsumtion. Mest hållbart är förstås att inte konsumera någonting nytt alls. Vill man göra en god gärning för miljön och plånboken, är det värt att lägga lite extra besvär på att shoppa begagnat. Det går att köpa nästan allt man behöver begagnat via nätet eller på loppmarknader, oberoende om det gäller kläder, elektronik, hobby- eller inredningsprylar. De överblivna sakerna hamnar inte i onödan på soptippen och genom att återbruka går det att spara upp till flera tusen euro i året. Att välja god kvalitet samt miljöcertifierade produkter bidrar även till en mer hållbar framtid och att åka smart till butiken – gå eller cykla så ofta som möjligt eller planera inköpen så att onödigt bilåkande undviks. ■

Källor: *wwf.fi, wwf.se, sitra.fi, sverigeskonsumenter.se*

Tips & nyheter !

Näthandla tryggt och enkelt – så här bekräftar du dina kortköp

Handlar du med ditt kort i nätbutiker? Kortköpen inom EU behöver bekräftas, förutom några undantag som finns för att förbättra kundupplevelsen. Undantaget gäller bland annat återkommande betalningar, såsom tidningsprenumerationer eller filmstreamingtjänster.

Vi erbjuder två olika sätt att bekräfta dina nätköp; Ålandsbanken e-ID alternativt ditt lösenord för digitala tjänster samt ett engångs-sms. Båda alternativen är säkra att använda och följer regelverken för säkra kortbetalningar.

Smidigt med Ålandsbanken e-ID

Du som aktiverat e-ID kan bekräfta dina nätköp endast med e-ID. Med vårt smidiga identifieringsverktyg sker bekräftelsen snabbt och smidigt:

- *Gör ditt nätköp och fyll i dina kortuppgifter.*
- *Följ anvisningarna och öppna din Mobilbank och bekräfta köpet med ditt fingeravtryck, Face ID eller din e-ID lösenkod.*

Lösenord och engångs-sms

Om du inte har i bruk e-ID bekräftar du numera dina kortköp med ditt lösenord för våra digitala tjänster, samt ett engångs-sms som skickas till din mobil.

- *Gör ditt nätköp och fyll i dina kortuppgifter.*
- *Mata in ditt lösenord för digitala tjänster och därefter engångs-sms:et som skickas till din mobil.*

Har du glömt ditt lösenord för digitala tjänster? Kontakta vår Kundservice så får du hjälp!

Kortgränser och pushnotiser

Med några enkla åtgärder kan du själv se till att ytterligare höja säkerheten för ditt kort. Vi rekommenderar att du justerar kortets gränser enligt dina behov – det gör du enkelt via Mobilbanken eller Internetkontoret. Ställ in låga gränser för uttag, köp och nätköp samt se till att kortet endast kan användas i den region där du befinner dig just nu. Höj beloppsgränserna endast inför större inköp och kom ihåg att ställa tillbaka gränserna.

Genom att aktivera pushnotiser i Mobilbanken håller du koll på kortanvändningen i realtid. Du kan välja att få notiser för alla köp eller ställa in passliga beloppsgränser för detta. Därtill kan du välja notiser för nekade kortköp och även få orsaken till det nekade köpet. ■

Skippa kodtabellen vid byte av telefon

Nästa version av Mobilbanken släpps före midsommar. Då kan du skapa en återaktiveringskod för e-ID som du kan använda när du byter mobiltelefon. Det betyder att första inloggningen sker smidigt med hjälp av aktiveringskoden i stället för med användar-ID, lösenord och kod från kodtabellen. Återaktiveringskoden kommer du att hitta under *Inställningar > e-ID-inställningar.* Mer information kommer inom kort! ■

NY KORTDESIGN HJÄLPER DIG ATT SKILJA KORTEN FRÅN VARANDRA

I början av året uppdaterade vi vår kortdesign med nya färgnyanser för alla kort förutom Ålandsbanken World Elite. Nästa gång du beställer ett nytt kort eller får ett ersättande kort från oss ser det lite annorlunda ut. Du känner igen själva kortdesignen, men för att enklare skilja åt korten har de olika korten numera egna färgnyanser.

Följ din miljöpåverkan med Åland Index
Alla våra kort är Östersjökort – en unik kombination av smidiga betalningar och av att agera för en viktig sak. Korten är gjorda av ett miljövänligt material baserat på majs och de är lika hållbara som plastkorten, men betydligt snällare för miljön. Östersjökorten är kopplade till Åland Index, ett beräknings-system som hjälper dig att följa med hur dina kortköp påverkar miljön sett till mängden koldioxidutsläpp. Logga in i Mobilbanken för att titta närmare på din miljöpåverkan. Där hittar du både månads- och årsrapporter för kortköpens miljöpåverkan.

Kika in på vår webbplats för att läsa mer om våra kort. ■

HAR DU KOLL PÅ NYHETERNA I MOBILBANKEN?

Via *Kort > Uppföljning av kortköp* kan du nu hitta en sammanställning av dina kortköp per kategori, både för den senaste månaden och de senaste 12 månaderna.

Via *Kontoupplysningen* kan du se olika fullmakter kopplade till ditt konto. Om någon annan har exempelvis dispositionsrätt eller lyfträtt till kontot så kan du nu se informationen via Mobilbanken.

Via *Kontakt > Boka möte* kan du nu boka möten även via Mobilbanken. Välj hur och av vem du vill bli kontaktad och ange om du önskar att mötet ska äga rum på kontoret eller per telefon samt vad du vill diskutera.

Du som har en reseförsäkring via ditt kort kommer åt ditt AIG Reseförsäkringskort nu även i utloggat läge, via menyn i vänstra övre hörnet på inloggningssidan. Därmed hittar du all viktig info gällande din reseförsäkring ännu snabbare!

Nu får du kortet hem till postlådan

Hämtar du nya och förnyade kort på ditt kontor? Numera får du ett sms när kortet finns att hämta, i stället för ett fysiskt brev. Snart sker ytterligare en ändring gällande kortleveranser då alla nya och förnyade kort levereras direkt till din hemadress. På så sätt får du kortet snabbare och utan att behöva besöka ditt kontor. Kom ihåg att kortet ska aktiveras innan det tas i bruk – därför är leveranser hem ett tryggt alternativ. Du aktiverar kortet genom något av följande:

- ett köp i en butik – sätt in kortet i betalterminalen och ange din PIN-kod
- ett köp i en webbutik som kräver Mastercard Identity Check
- ett uttag i en automat – observera eventuell uttagsavgift enligt prislistan. ■

INFÖR ÅRETS STORTÄVLING PÅ ÅLANDS GOLFKLUBB HAR VI TRÄFFAT KLUBBDIREKTÖR BJÖRN WENNSTRÖM FÖR EN PRATSTUND.

Ålands Golfklubb tar klivet ut i världen!

Foto: **Jacob Sjöman/Ålands GK**

Efter pandemin är det åter många nordiska golfare som står i kö för att återvända till den natursköna golfanläggningen i Kastelholm. Intresset för framför allt ombyggda Slottsbanan, som stod klar under högsommaren 2020, är större än någonsin. Under sensommaren arrangerar Ålands Golfklubb Åland 100 Ladies Open by Ålandsbanken, en deltävling i prestigefyllda Ladies European Tour och genom denna satsning tar man ett bestämt kliv ut i en internationell kontext.

ÅLAND 100
LADIES
Open
BY ÅLANDSBANKEN

Ålandsbanking har redan tidigare berättat om Ålands Golfklubbs satsning på att i grunden förnya Slottsbanan. Redan innan nyöppningen 2020 var förväntningarna och förhoppningarna på den nya banan skyhöga, men bland såväl gästande spelare som den samlade journalistkåren råder knappa två år efter öppningen en stor konsensus – Slottsbanan är en unik golfupplevelse som man inte får missa! Ålands Golfklubbs klubbdirektör Björn Wennström uppmuntrar ålänningarna att ta vara på detta unika tillfälle och besöka säsongens höjdpunkt under tävlingen i Kastelholm, där även åländska spelare deltar.

Viktig motor inom turismnäringen

Under högsäsong sysselsätter Ålands Golfklubb en bra bit över 30 personer bara inom den egna verksamheten. Utöver detta är ytterligare ett tiotal personer anställda inom den utökade gästserviceverksamheten hos klubbens två centrala partners, Golfrestaurangen samt Golfshopen. Hur viktig vår golfklubb är för turismnäringen som helhet kan vi bara gissa oss till men alla vi pratar med är överens om att det är en av våra viktigaste turistdragare, konstaterar Björn Wennström.

Ända sedan klubben öppnade de första hålen 1983 har golfens betydelse som en av de centrala åländska besöksanledningarna varit väldigt tydlig. Golfsäsongen sträcker sig som regel från början av maj till en bra bit in i oktober. Under ett normalt år spelas närmare 17 000 gästrundor på klubbens två 18-hålsbanor, med en förväntan om en rejäl ökning i år. Varje gästrunda skapar ett stort mervärde för samhället i form av sålda båtbiljetter, hotellnätter, restaurangbesök och övrig konsumtion. Golfgästen tillhör dessutom enligt Ålands statistik- och utredningsbyrås statistik den kategori av besökare som spenderar mest i samband med sitt besök.

Visionen att gå från bra till enastående

I en pinfärsk nationell golfbaneranking placerade sig Slottsbanan på en fin tredje plats och Kungsbanan på fjortonde plats bland ett 150-tal banor i Finland. Branschexperter och golfjournalister förväntar sig ännu mera – man ser framför sig att Slottsbanan ska placera sig på de nordiska eller till och med europeiska topplistorna så snart den har vuxit till sig ytterligare.

Sedan årsskiftet arbetar klubben med en ny vision där målet är att gå från bra till enastående. Det här ska uppnås genom att ytterligare höja såväl gästernas som medlemmarnas helhetsupplevelse. Det kan handla om allt från detaljer gällande gräsets klipphöjd och flaggplaceringar till hur gästen välkomnas på anläggningen. Ett arbete av den här kalibern är inget man genomför i en handvändning utan är snarare en långsiktig satsning där hela personalen behöver involveras för att framgångar ska kunna skördas.

Ett steg på vägen i denna satsning är att Europatourtävlingen Åland 100 Ladies Open By Ålandsbanken arrangeras på Ålands Golfklubb 1-3 september. Under de tre tävlingsdagarna kämpar 120 spelare om en framskjuten position med chans

Fakta Åland 100 Ladies Open by Ålandsbanken

Tävlingsdatum: 1–3 september 2022

Inträde: Kostnadsfritt för besökare

Antal spelare: 120 stycken, 60 vidare till lördagens final

Mera info om tävlingen: www.agk.ax

Björn Wennström

på prispotten. I startfältet ingår ett flertal spelare från de nordiska länderna och dessutom spelare som representerar de åländska färgerna.

– Att kunna erbjuda vår oerhört omtyckta Slottsbanan för en internationell tävling på högsta nivå är för oss väldigt glädjande, då vi får dela med oss till omvärlden av Åland och vår fantastiska anläggning. Arrangemanget är en viktig kvalitetsstämpel för vår verksamhet och vi kommer att göra vårt yttersta för att arrangera ett familjärt evenemang i världsklass, där både spelare, åskådare och partners känner sig betydelsefulla, säger Ålands Golfklubbs klubbdirektör Björn Wennström. För ålänningar som ännu inte besökt banan är detta ett ypperligt tillfälle att både beskåda den ombyggda Slottsbanan och heja fram sin egen favorit till slutsegern.

Partnerskap för stärkt attraktionskraft

Ålandsbanken har redan i många år bidragit som partner till Ålands Golfklubb, framför allt med tanke på den samhällsnytta som verksamheten genererar. När det stod klart att Ladies European Tour skulle besöka Åland var steget till att kliva in som titelpartner vid tävlingen naturligt.

– Från Ålandsbankens sida är vi stolta över att vara med som titelpartner och med det bidra till att få Ladies European Tour till Åland och Ålands Golfklubb. Att kunna vara med och stödja ett internationellt toppidrottsevenemang i Finland är något som känns helt rätt och vi är de första att gratulera Ålands Golfklubb till att få arrangera Åland 100 Ladies Open by Ålandsbanken, en tävling som kommer att bidra till den åländska attraktionskraften under lång tid, säger Peter Wiklöf, vd och koncernchef på Ålandsbanken. ■

Ålandsbanken Vindkraft – Finlands första specialplaceringsfond som investerar i vindkraft

Text: **Juha Känkänen**

Det pratas mycket om klimatförändringar och idag ser företagen ansvarsfull verksamhet till och med som en kritisk framgångsfaktor. Omtanke om klimatet kan även ses i våra vardagliga val. För att nå klimatmålen i Parisavtalet till år 2050 borde elproduktionen i Europa vara utsläppsfri, och utsläppen från uppvärmning, industri och trafik nära noll.

Hållbarhet genomsyrar Ålandsbankens verksamhet. Vårt miljöarbete har gått från engagemang på gräsrotsnivå till att vara en integrerad del av hela vår verksamhet – via Miljökonto till Östersjökonto och Östersjöprojektet. I november ifjol förstärkte vi vår position inom hållbara investeringar genom att lansera Finlands första specialplaceringsfond som investerar i vindkraft – Ålandsbanken Vindkraft. I Finland har det hittills saknats en fond för privatpersoner och institutioner som investerar direkt i vindkraftsparker med långsiktig strategi.

Efterfrågan på el växer i samband med samhällets elektrifiering och vindkraft är den förmånligaste formen för ny elproduktion. Ska vi nå de globala klimatmålen förutsätts stora satsningar på förnybar

elproduktion. Finland har som målsättning att vara klimatneutralt före 2035 och bli det första fossilfria välfärdssamhället, vilket kräver ambitiösa åtgärder. Elproduktionen i Norden är på god väg att bli utsläppsfri, men för övriga industribranscher innebär detta större utmaningar. Ett utsläppsfritt samhälle bygger till stor del på elektrifiering av olika processer i framtiden, och därmed ökar även elanvändningen. Det förmånligaste sättet att öka ny elproduktion i Finland är att investera i vindkraft. I Finland har vi idag under utveckling vindkraftsprojekt för ca 15 000 megawatt, emedan existerande produktionskapaciteten ligger på ca 2 500 megawatt. Plats för investeringar finns även sett ur perspektivet för det gemensamma nordiska elsystemet.

Specialplaceringsfonden Ålandsbanken Vindkraft investerar huvudsakligen i vindkraftsprojekt med alla behövliga tillstånd för byggstart alternativt i färdigbyggda vindkraftsparker i Finland och Norden. Under byggperioden förväntas värdet på vindkraftsparken öka. Fondens struktur möjliggör flexibel verksamhet på marknaden och maximering av långsiktig avkastning för investerarna. Till skillnad från befintliga tidsbundna vindkraftfonder i kommanditbolagsformat har fonden exempelvis ingen specifik investeringsram, utan den kan samla in medel och investera enligt marknadsläget. Fondens avkastning består av den årliga värdeförändringen av nettotillgångarna och kassaflödet från elförsäljningen. Den förväntade avkastningen är 5–7 %. ■

Notera att alla investeringar i fonder innebär en risk. Värdet på en fond, och den avkastning som genereras, kan både öka och minska i värde och en investerare kan förlora hela eller delar av det insatta kapitalet.

Genom att investera i vindkraft kan du främja Finlands övergång till ett klimatneutralt samhälle.

Hur fungerar fonden?

1

Fonden placerar i vindkraftsprojekt med alla behövliga tillstånd för byggstart, alternativt en färdigbyggd vindkraftspark som producerar elektricitet.

2

Under byggperioden förväntas värdet på vindkraftsparken öka.

3

Fondens avkastning består av den årliga värdeförändringen av nettotillgångarna och kassaflödet från elförsäljningen.

VINDKRAFTEN ÅRHUNDRADETS CHANS FÖR ÅLAND – MEN DET ÄR BRÅTTOM

Text: **Fredrik Rosenqvist** Foto: **Therese Andersson**

Tillsammans med OX2 har Ålandsbanken tagit en aktiv roll i förverkligandet av storskalig, havsbaserad vindkraft på åländska vatten. Anledningen är enkel – en så här bra affärsmöjlighet kanske aldrig uppenbarar sig på Åland igen. – Men det finns ett pärlband av liknande projekt i Östersjön, så att vi håller ett högt tempo är jätteviktigt, säger Anders Wiklund, landschef för OX2 på Åland.

Från vänster, Peter Wiklöf, Anders Wiklund och Mikael Mörn

Det finns fler skäl till varför Ålandsbanken i samarbete med OX2 vill få till stånd en satsning på havsbaserad vindkraft på Åland, men i grund och botten handlar det om att skapa förutsättningar för att banken ska kunna fortsätta växa.

– Vi har en marknadsandel på cirka 50 procent på Åland i dag och det är inte rimligt att fördubbla vårt åländska resultat genom att ta de resterande 50 procenten. I stället kan vi växa på vår hemmamarknad genom att få hela Åland att växa. Om vi på något sätt kan bidra till att Åland, de affärsverksamheter som bedrivs här och antalet arbetsplatser i den privata sektorn fördubblas får vi sannolikt en ansenlig del av den här tillväxten, säger Peter Wiklöf, vd för Ålandsbanken.

Med utgångspunkten att det som är bra för Åland är bra för Ålandsbanken håller Peter Wiklöf och hans kollegor ständigt utkik efter affärsmöjligheter, där man genom att möjliggöra nya satsningar, nya branscher och nya åländska företag skapar förutsättningen för sin egen framtida tillväxt. Det här är något man jobbat aktivt med i många år, men tillfällena där det dyker upp stora möjligheter är lätträknade.

– Det har visat sig svårt att få till nya storföretag på Åland. Vi har många entreprenörer som antingen jobbar på egen hand eller med en eller ett par anställda. Det här i sig är bra för oss alla, men ska Åland växa till något mycket större behöver det skapas nya exportföretag som kan anställa många människor. Det finns vissa branscher som kan göra en skillnad på marginalen, men med den havsbaserade vindkraften pratar vi om ett verkligt kvantsprång, säger Peter Wiklöf.

Havsbaserad vindkraft

Det var i november i fjol som Ålandsbanken och OX2 meddelade att man inleder ett samarbete om havsbaserad vindkraft. Slutmålet för det så kallade Noatunprojektet är en vindkraftpark med 370 kraftverk söder om Åland, med en kapacitet att producera elektricitet motsvarande en årlig förbrukning för cirka fyra miljoner hushåll.

Som ett led i arbetet tog Ålandsbanken och OX2 tillsammans med AFRY fram en rapport om vilka ekonomiska konsekvenser en fullt utbyggd havsbaserad vindkraft skulle få för den åländska ekonomin. De direkta intäkterna beräknas uppgå till 200 miljoner euro årligen i form av arrenden, skatter samt intäkter från drift och underhåll. De indirekta effekterna skulle förmodligen vara ännu större.

– Jag har aldrig tidigare stött på något där potentialen för Åland är så här stor. Och med tanke på den nödvändiga omställningen till fossilfria energikällor samt det som händer i Ukraina har den här satsningen perfekt tajming, säger Peter Wiklöf.

Ålandsbankens deltagande i projektet vilar därmed på affärsmässiga grunder, men det är förstås ingen nackdel att Noatun både bidrar till förbättrad hållbarhet och en ökad självförsörjning vad gäller fossilfri, kostnadseffektiv energi.

– Vi har en jätteutmaning med klimatproblemet. Det här går att se i den senaste IPCC-rapporten, som också visar att takten i vår omställning måste öka. Det finns några energislag som är mer lämpade än

Foto: Nicholas Doherty/Unsplash

andra för att snabba på omställningen och här kommer vindkraften starkt, i synnerhet den havsbaserade, säger Anders Wiklund.

Naturliga förutsättningar

Idag är den havsbaserade vindkraften dels ett av de snabbaste sätten att bygga upp stor kapacitet för att producera fossilfri energi, dels ett av de energislag som producerar flest megawattimmar per euro.

– Här har Åland en stor möjlighet eftersom vi har så bra naturliga förutsättningar. Vi har goda vindförhållanden plus att i synnerhet området söder om Åland ligger väldigt strategisk till, med möjligheter att exportera elen inte bara till Åland utan även till både Finland, Sverige och kanske även Estland. Med så bra förutsättningar har vi en moralisk skyldighet att hjälpa till i den omställning som behöver ske, säger Anders Wiklund.

Den krassa verkligheten är däremot att om inte Åland hjälper till finns det andra som står på kö att göra det, eftersom det mesta pekar på att havsbaserad vindkraft i Östersjön kan bli en exceptionellt bra affär för den som har modet att satsa.

– Vindkraften är attraktiv just nu och det finns många som vill göra det här. Om frågan är ”kan vi luta oss tillbaka och låta andra sköta den här omställningen” lär svaret från alla andra vara ”jättegärna”. Beslutsfattare och näringsliv i omkringliggande regioner hoppas att vi inte gör något på Åland så att de kan bli först med att ta tillvara den här möjligheten. Noatun är en möjliggörare för ett kvantsprång och en möjliggörare för flera nya industrier på Åland. Det kan dröja 100 år tills vi hittar en lika bra möjlighet, om det överhuvudtaget går att hitta något med så här stor potential på Åland igen, säger Peter Wiklöf.

Risker, osäkerhet och diverse utmaningar

Även om Åland har erkänt goda vindförhållande, och dessutom en havsplan som pekar ut lämpliga områden för storskalig havsbaserad vindkraft, är ett projekt som syftar till att bygga hundratals vindkraftverk till havs förenat med både risker, osäkerhet och diverse utmaningar. Bland annat rent konstruktionsmässigt, men även utmaningar i form av de miljökonsekvensbedömningar som måste göras. Sedan återstår även frågan hur militären ställer sig till stora vindkraftparker i området, men här tror man att det nya geopolitiska läget kan underlätta en etablering.

– De pengar som behövs för att finansiera den gröna omställningen skulle ha kommit även utan det som händer i Ukraina, men det vi ser nu, bland annat med höga energipriser, är en katalysator som ökar viljan att ställa om ännu snabbare, säger Peter Wiklöf.

”Det kan dröja 100 år tills vi hittar en lika bra möjlighet.”

– Och jag tror även vårt eventuella Natointräde ökar möjligheterna att hitta ett sätt där vindkraftparkerna och vårt försvar kan samexistera, säger Anders Wiklund.

Hållbara placeringsalternativ

Ytterligare en drivkraft för Ålandsbanken engagemang i vindkraftsfrågan är bankens miljöarbete i allmänhet och viljan att erbjuda sina kunder hållbara placeringsalternativ i synnerhet. Banken har i mer än 25 års tid tagit fram nya sätt för kunderna att spara och placera miljövänligt, där allt började med Miljökontot och där fonden Ålandsbanken Vindkraft som startades 2020 är ett av de senaste tillskotten. Genom bankens engagemang i förverkligandet av projekt för att förverkliga produktion av vindkraft ges bankens kunder möjlighet att på ett konkret sätt med sina pengar vara aktivt med på resan mot våra klimatmål, där Ålandsbankens mål är att vara klimatneutral 2035.

– Grönt är inte bara en viktig färg för Ålandsbanken utan även för våra kunder, där miljö och hållbarhet prioriteras högt. Att investera i vindkraft, som redan idag är möjligt i Ålandsbankens Vindkraftfond, är ett bra sätt att diversifiera sina placeringar och den fråga jag tycker man som placerare behöver ställa sig är: tror jag att vi står fast vid de klimatmål vi satt upp? Om svaret på den frågan är ja är vindkraft en bra placering, säger Mikael Mörn, direktör för affärsområde Åland på Ålandsbanken.

Mycket har gått fort sedan Ålands landskapsregering presenterade sin vision för storskalig havsbaserad vindkraft för två år sedan, där OX2 redan hunnit etablera sig på Åland. Och samtliga runt bordet är eniga om att det höga tempot måste bestå, annars lär århundradets möjlighet snabbt glida Åland ur händerna. ■

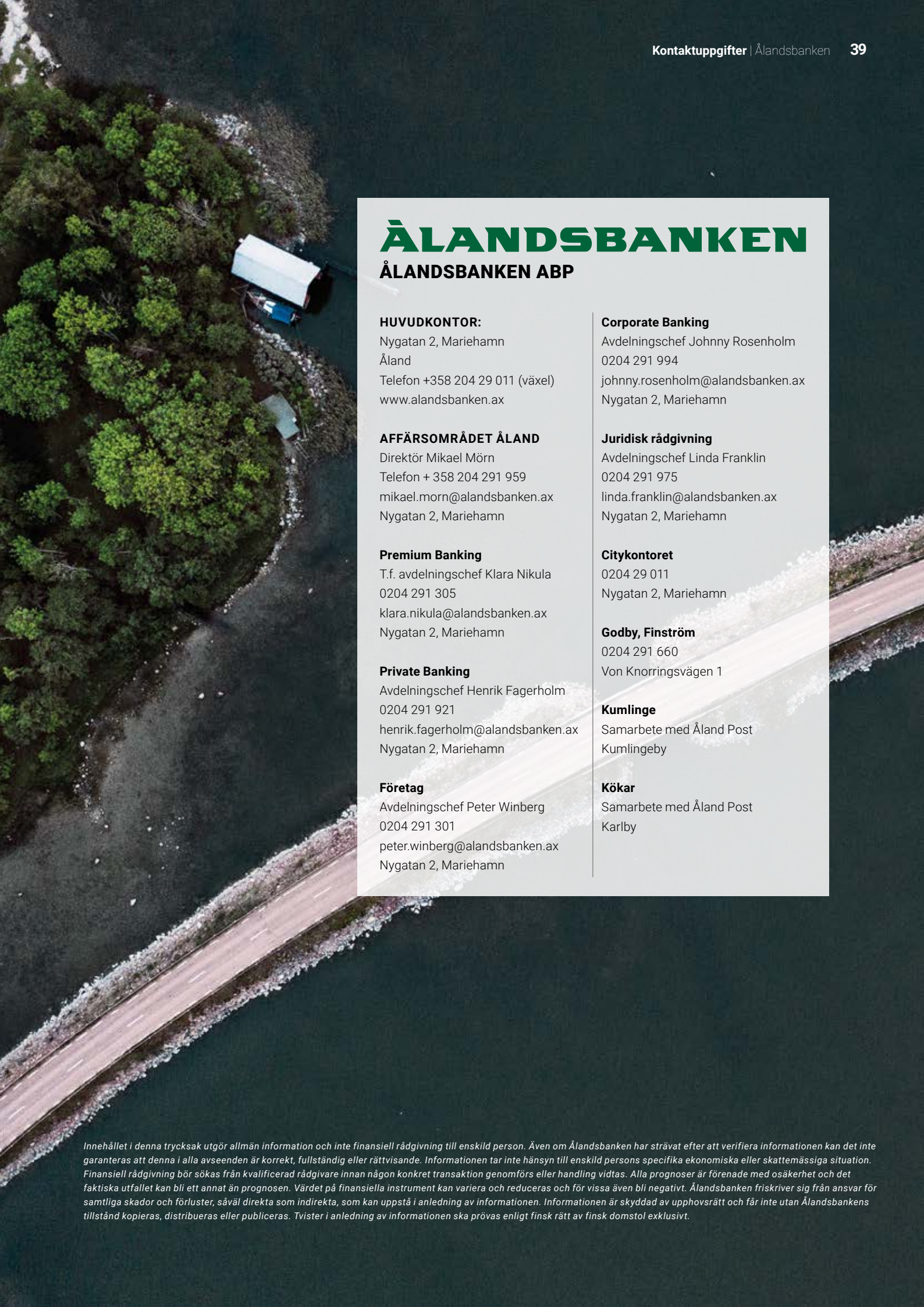

ÅLANDSBANKEN

ÅLANDSBANKEN ABP

HUVUDKONTOR:
Nygatan 2, Mariehamn
Åland
Telefon +358 204 29 011 (växel)
www.alandsbanken.ax

AFFÄRSOMRÅDET ÅLAND
Direktör Mikael Mörn
Telefon + 358 204 291 959
mikael.morn@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

Premium Banking
T.f. avdelningschef Klara Nikula
0204 291 305
klara.nikula@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

Private Banking
Avdelningschef Henrik Fagerholm
0204 291 921
henrik.fagerholm@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

Företag
Avdelningschef Peter Winberg
0204 291 301
peter.winberg@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

Corporate Banking
Avdelningschef Johnny Rosenholm
0204 291 994
johnny.rosenholm@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

Juridisk rådgivning
Avdelningschef Linda Franklin
0204 291 975
linda.franklin@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

Citykontoret
0204 29 011
Nygatan 2, Mariehamn

Godby, Finström
0204 291 660
Von Knorringsvägen 1

Kumlinge
Samarbete med Åland Post
Kumlingeby

Kökar
Samarbete med Åland Post
Karlby

Innehållet i denna trycksak utgör allmän information och inte finansiell rådgivning till enskild person. Även om Ålandsbanken har strävat efter att verifiera informationen kan det inte garanteras att denna i alla avseenden är korrekt, fullständig eller rättvisande. Informationen tar inte hänsyn till enskild persons specifika ekonomiska eller skattemässiga situation. Finansiell rådgivning bör sökas från kvalificerad rådgivare innan någon konkret transaktion genomförs eller handling vidtas. Alla prognoser är förenade med osäkerhet och det faktiska utfallet kan bli ett annat än prognosen. Värdet på finansiella instrument kan variera och reduceras och för vissa även bli negativt. Ålandsbanken friskriver sig från ansvar för samtliga skador och förluster, såväl direkta som indirekta, som kan uppstå i anledning av informationen. Informationen är skyddad av upphovsrätt och får inte utan Ålandsbankens tillstånd kopieras, distribueras eller publiceras. Tvister i anledning av informationen ska prövas enligt finsk rätt av finsk domstol exklusivt.

Ålandsbanken Vindkraft – ansvarsfull avkastning

Finlands första specialplaceringsfond som investerar i vindkraft. Placeringsobjekten är vindkraftsparker i Finland och övriga Norden.

- Placeringar i byggnadsklara eller färdigbyggda vindkraftsparker
- Teckning och inlösen två gånger per år
- Fondens struktur möjliggör effektiv verksamhet och långsiktiga investeringar.

Genom att investera i vindkraft kan du främja Finlands övergång till ett klimatneutralt samhälle.
Läs mer på alandsbanken.ax.

* Fonden förvaltas av Ålandsbanken Fondbolag Ab. Ytterligare information på svenska, inklusive faktablad och fondprospekt, hittar du kostnadsfritt på Ålandsbankens webbplats www.alandsbanken.ax samt på Ålandsbankens kontor. Notera att alla investeringar i fonder innebär en risk. Värdet på en fond, och den avkastning som genereras, kan både öka och minska i värde och en investerare kan förlora hela eller delar av det insatta kapitalet.

Vi går vår egen väg

ÅLANDSBANKEN